

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

เศรษฐศาสตร์

ม.๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ผู้เรียบเรียง

ศ.ดร.ทีรณ พงศ์มพัฒน์
รศ.จรินทร์ เทศวานิช
รศ.สุนนทิพย์ บุญสมบัติ

ผู้ตรวจ

ผศ.ดร.ธนรักษ์ เหล่าสุทธิ
รศ.ดร.สุจิตรา ชำนิวิทย์กรณ์
นายปรัชญา ปิ่นมณี

บรรณาธิการ

นายสมเกียรติ ภูระหงษ์

ปีที่พิมพ์ ๒๕๖๘

พิมพ์ครั้งที่ ๑

จำนวนพิมพ์ ๓๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN : 978-616-606-121-5

รหัสสินค้า ๒๒๑๓๐๙๗

 อักษรณ์
www.aksorn.com

จัดพิมพ์และจำหน่ายทั่วประเทศโดย

บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจก. จำกัด

142 ถนนตะนาว เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร 10200

โทร. 0 2622 2999 (อัตโนมัติ 20 คู่สาย)

พิมพ์ที่ : บริษัท ไทยร่มเกล้า จำกัด โทร. 0 2903 9101-6

หนังสือเรียนรายวิชาพื้นฐาน

เศรษฐศาสตร์ ม.๒

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

ศ.ดร.ธีรณ พงศ์มพัฒน์
รศ.จรินทร์ เทศวานิช
รศ.สุนทิพย์ บุญสมบัติ

ส่วนลิขสิทธิ์

ห้ามมิให้ทำซ้ำ คัดลอก เลียนแบบ ทำสำเนา สแกน จำลองมาจากต้นฉบับ หรือแปลเป็นรูปแบบอื่น
ในการต่าง ๆ ทั่วทุกวี่ว ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และห้ามใช้หรือยืมลิขสิทธิ์ในส่วนใดส่วนหนึ่ง
เพื่อวัตถุประสงค์ในการฝึก พัฒนา เทคโนโลยีระบบปัญญาประดิษฐ์ (AI) หรือระบบเทคโนโลยีอื่น ๆ

คำนำ

การศึกษาเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียน มีความเข้าใจการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคลและการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตาม สภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด เข้าใจถึงการพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ เกิดความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมี คุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติและสังคมโลก

ทั้งนี้ สารที่ผู้เรียนต้องศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษา มีอยู่ด้วยกัน ๕ สาร ประกอบด้วย สารศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม สารหน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิตในสังคม สารเศรษฐศาสตร์ สารประวัติศาสตร์ และสารภูมิศาสตร์

ซึ่งในการจัดทำหนังสือเรียนจะจัดแยกเป็นสาร สารละ ๑ เล่ม เพื่อให้เกิดความสะดวกแก่การจัดการเรียน การสอน สำหรับสารเศรษฐศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๒ เล่มนี้ ได้จัดทำให้สอดคล้องกับสาระการเรียนรู้ แกนกลางและตัวชี้วัดระหว่างทางและตัวชี้วัดปลายทาง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ โดยเนื้อหาสาระจะว่าด้วยความหมาย ความสำคัญ และหลักการผลิตสินค้าและบริการ อย่างมีประสิทธิภาพ การผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น วิเคราะห์ปัญหาการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น ทั้งด้านเศรษฐกิจสังคมและสิ่งแวดล้อม หลักการและเป้าหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประยุกต์ใช้ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น การรักษาและคุ้มครองสิทธิประโยชน์ของผู้บริโภค กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภคและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การดำเนินกิจกรรมพิทักษ์สิทธิและผลประโยชน์ ตามกฎหมายในฐานะผู้บริโภค แนวทางการปกป้องสิทธิผู้บริโภค ระบบเศรษฐกิจแบบต่าง ๆ หลักการและ ผลกระทบของการพึ่งพาอาศัยกันและการแข่งขันกันทางเศรษฐกิจในเอเชีย การกระจายทรัพยากรในโลก ที่ส่งผล ต่อความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ การแข่งขันทางการค้าในและต่างประเทศ รวมถึงการออกแบบ กิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) เพื่อให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัตินำไปสู่การเกิดสมรรถนะสำคัญ

คณะผู้เรียบเรียงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือเรียนเล่มนี้จะเป็นสื่อการเรียนรู้ที่ช่วยอำนวยความสะดวก แก่ครูและนักเรียน เพื่อช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้บรรลุตัวชี้วัดและมาตรฐานตามที่หลักสูตรกำหนดไว้ ทุกประการ

คณะผู้เรียบเรียง

สารบัญ

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๑

การออมและการลงทุน

๑. การออม
๒. การลงทุน
๓. ความสัมพันธ์ของการออมและการลงทุน

๑

๒

๑๔

๒๔

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒

การผลิตสินค้าและบริการ

๑. ความสำคัญของการผลิตสินค้าและบริการ
๒. ปัจจัยในการผลิต
๓. หลักการผลิตสินค้าและบริการอย่างมีประสิทธิภาพ
๔. การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้าและบริการ
๕. ลักษณะของการผลิตสินค้าและบริการของไทย

๒๗

๒๘

๓๐

๓๓

๓๗

๓๙

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๓

เศรษฐกิจพอเพียงกับการผลิตสินค้าและบริการ

๑. หลักการและเป้าหมายของปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
๒. วิเคราะห์การผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น
๓. การประยุกต์ใช้เศรษฐกิจพอเพียงในการผลิตสินค้าและบริการในท้องถิ่น

๔๓

๔๔

๔๗

๕๑

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๔

การคุ้มครองผู้บริโภค

๑. การคุ้มครองสิทธิผู้บริโภค
๒. กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค
๓. หน่วยงานคุ้มครองผู้บริโภค
๔. แนวทางการปกป้องและคุ้มครองสิทธิของผู้บริโภค

๕๕

๕๖

๕๙

๖๕

๗๐

หน่วยการเรียนรู้ที่ ๕

ระบบเศรษฐกิจ การพึ่งพา การแข่งขันทางเศรษฐกิจในทวีปเอเชีย

๑. ระบบเศรษฐกิจ
๒. การพึ่งพาและการแข่งขันทางเศรษฐกิจในเอเชีย
๓. ทฤษฎีการพึ่งพาความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ
๔. สถานการณ์การแข่งขันทางการค้าภายในประเทศและต่างประเทศ
๕. ผลของการแข่งขันทางการค้าในประเทศและต่างประเทศ

๗๔

๗๖

๘๐

๘๓

๘๕

๘๙

โดยทั่วไปบุคคลต่างๆ ในระบบเศรษฐกิจ เมื่อประกอบอาชีพมีรายได้มักแบ่งรายได้ออกเป็น ๒ ส่วน รายได้ส่วนหนึ่งจะนำไปใช้จ่ายใช้สอยเพื่อการบริโภคในชีวิตประจำวัน และรายได้อีกส่วนหนึ่งจะเก็บออมเพื่อใช้จ่ายในอนาคต การเก็บออมในสมัยโบราณอาจเก็บไว้ในบ้านเรือน ซึ่งไม่ได้ก่อให้เกิดผลประโยชน์ยกเว้นขึ้น แต่ในปัจจุบันนิยมนำเงินออมไปฝากไว้กับธนาคารพาณิชย์ สถาบันการเงินอื่นๆ หรือนำเงินไปซื้อพันธบัตรรัฐบาล ซื้อหุ้นของธุรกิจต่างๆ หรือซื้อหลักทรัพย์ เพื่อหวังผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ย เงินปันผล และกำไร สำหรับเงินออมดังกล่าวสถาบันการเงินต่างๆ จะนำไปลงทุนแสวงหาผลประโยชน์ ขยายธุรกิจการค้า และรัฐบาลจะนำไปใช้จ่ายเพื่อการพัฒนาประเทศ เงินออมของบุคคลในระบบเศรษฐกิจจะถูกนำไปใช้เพื่อการลงทุนให้เกิดประโยชน์ต่อเศรษฐกิจต่อไป

ตัวชี้วัด

- วิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการลงทุนและการออม (ส ๓.๑ ม.๒/๑)

สาระการเรียนรู้แกนกลาง

- ความหมายและความสำคัญของการลงทุนและการออมต่อระบบเศรษฐกิจ
- การบริหารจัดการเงินออมและการลงทุนภาคครัวเรือน
- ปัจจัยของการลงทุนและการออมคืออัตราดอกเบี้ย รวมทั้งปัจจัยอื่นๆ เช่น ค่าของเงิน เทคโนโลยี การคาดเดาเกี่ยวกับอนาคต
- ปัญหาของการลงทุนและการออมในสังคมไทย

๑. การออม

๑.๑ ความหมายและความสำคัญของการออม

๑) **ความหมายของการออม** หรือการออมทรัพย์ หมายถึง รายได้ส่วนที่เหลือจากการใช้จ่าย เช่น นายสมชายมีเงินเดือนจากการทำงานในบริษัทแห่งหนึ่ง ๒๕,๐๐๐ บาท และมีรายจ่ายในแต่ละเดือนเท่ากับ ๒๐,๐๐๐ บาท ดังนั้น นายสมชายจะมีเงินออมเดือนละ ๕,๐๐๐ บาท

โดยทั่วไปการออมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อบุคคลมีรายได้มากกว่ารายจ่าย ทางที่จะเพิ่มเงินออมให้กับบุคคลต่าง ๆ อาจทำได้โดยความพยายามที่จะเพิ่มรายได้ให้กับตนเองให้มากขึ้น เช่น การใช้เวลาว่างในการหารายได้พิเศษ การปรับปรุงระบบการทำงานให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้มีรายได้เพิ่มขึ้น นอกจากนั้นอาจทำได้โดยลดรายจ่ายในชีวิตประจำวัน เช่น ปลุกผักไว้รับประทานเอง ลดการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น ใช้เงินซื้อสินค้าให้คุ้มค่า

ในระบบเศรษฐกิจยังมีเงินออมมากเท่าใด เงินออมดังกล่าวก็สามารถนำไปใช้ลงทุน และสามารถนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองได้มากขึ้น ดังแผนภาพ

๒) ความสำคัญของการออม

การออมทรัพย์สามารถก่อประโยชน์ในอนาคตต่อ

ผู้ออม ครอบครัว และประเทศ ดังนี้

๒.๑) **ช่วยให้ครัวเรือนมีความมั่นคง** เมื่อบุคคลต่าง ๆ ในครัวเรือนมีงานทำและมีรายได้ ส่วนหนึ่งก็จะนำไปใช้จ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวัน และส่วนที่เหลือก็เก็บออมไว้ เงินที่เก็บออมไว้เพื่อสร้างความมั่นคงให้กับครัวเรือน เช่น

๑. เป็นค่าใช้จ่ายฉุกเฉินของครอบครัว ในกรณีที่สมาชิกของครอบครัวเจ็บป่วย ประสบอุบัติเหตุ หรือตกงาน

๒. เป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาสมาชิกในครอบครัว เป็นการออมทรัพย์เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาแก่สมาชิกในครอบครัว ค่าใช้จ่ายในการดูแลสุขภาพ การนันทนาการ และการหาความรู้อื่น ๆ

๓. สะสมทรัพย์สินให้แก่สมาชิกของครอบครัว หลังจากหัวหน้าครัวเรือนปลดเกษียณ ไม่ได้ทำงานหรือถึงแก่กรรม ก็จะไม่ส่งผลให้สมาชิกในครัวเรือนเดือดร้อนมากนัก

๒.๒) **ช่วยให้ครัวเรือนมีรายได้มากขึ้น** การออมทรัพย์โดยการนำเงินไปฝากธนาคารและสถาบันการเงิน การซื้อพันธบัตรรัฐบาล การซื้อหุ้นในธุรกิจต่าง ๆ จะทำให้ผู้ออมได้รับผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ย เงินปันผล และกำไรจากการลงทุน ซึ่งผลตอบแทนดังกล่าวจะทำให้รายได้ของผู้ออมเพิ่มมากขึ้นได้อีกทางหนึ่ง

การออมทรัพย์ทำให้ผู้ออมมีฐานะและความเป็นอยู่ที่ดีในอนาคต

๒.๓) ช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพให้สูงขึ้น ผู้ออมอาจนำเงินออมไปซื้อบ้าน รถยนต์ เฟอร์นิเชอร์ อุปกรณ์ไฟฟ้า เช่น โทรทัศน์ วิทยุ แอร์ เครื่องซักผ้า ตู้เย็น ซึ่งสินค้าต่าง ๆ ดังกล่าวจะช่วยอำนวยความสะดวกสบายในชีวิตประจำวัน ช่วยทำให้มาตรฐานการดำรงชีวิตของผู้ออมสูงขึ้น

เงินออมของประชาชนที่ลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล รัฐบาลจะนำไปใช้พัฒนาประเทศในการสร้างสาธารณูปโภค เช่น ถนน ทางด่วน ไฟฟ้า

๒.๔) ช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ เงินออมของประชาชนในประเทศจากการลงทุนไว้กับสถาบันการเงินในรูปแบบของพันธบัตรรัฐบาลและลงทุนกับภาคเอกชนในรูปแบบของหุ้น จะถูกนำไปใช้ในโครงการต่าง ๆ ของภาครัฐและการลงทุนของภาคธุรกิจ เช่น การสร้างโครงสร้างเศรษฐกิจขั้นพื้นฐาน ไม่ว่าจะเป็นสนามบิน ท่าเรือ ถนน ไฟฟ้า ประปา ซึ่งจะช่วยให้เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ให้แก่ประชาชน มีเงินหมุนในระบบเศรษฐกิจ ทำให้เศรษฐกิจของประเทศขยายตัวได้อย่างต่อเนื่อง ช่วยทำให้สังคมมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

๒.๕) ช่วยลดปัญหาการพึ่งพาเงินลงทุนจากต่างประเทศ จากอดีตถึงปัจจุบันคนไทยยังออมทรัพย์อยู่ในระดับต่ำ แต่ความต้องการใช้เงินลงทุนเพื่อขยายธุรกิจและพัฒนาประเทศมีมาก ทำให้เกิดปัญหาเงินออมไม่เพียงพอนำไปใช้ในการพัฒนา หรือเรียกกันทั่วไปว่าการเกิดช่องว่างของการออม ทำให้รัฐบาลและธุรกิจภาคเอกชนต้องกู้ยืมเงินจากต่างประเทศเข้ามาใช้ และต้องเสียดอกเบี้ยส่วนหนึ่งให้ต่างประเทศ ระบบเศรษฐกิจจึงยังคงพึ่งพาเงินลงทุนจากต่างประเทศ การพยายามส่งเสริมการออมทรัพย์ของประชาชนไทยและครัวเรือนต่าง ๆ ก็จะช่วยลดปัญหาการพึ่งพาเงินลงทุนจากต่างประเทศได้อีกทางหนึ่ง รวมทั้งช่วยส่งเสริมให้เกิดความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจและป้องกันผลกระทบจากความผันผวนจากวิกฤตการณ์ในตลาดการเงินโลก

๑.๒ ปัจจัยของการออมเงิน

การออมเป็นผลมาจากการบริหารจัดการรายได้ที่ดี มีการวางแผนการใช้เงิน การอมนับเป็นสิ่งที่ดีที่จะช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนทางการเงินที่อาจเกิดขึ้นอย่างคาดไม่ถึงของบุคคลและครัวเรือน เงินออมช่วยเสริมสร้างความมั่นคง และช่วยให้เศรษฐกิจของประเทศขยายตัว แต่การจะมีเงินออมมากหรือน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

๑) รายได้สุทธิส่วนบุคคล คือ รายได้ของบุคคลที่ได้หักภาษีเงินได้ส่วนบุคคลออกแล้ว ผู้ที่มีรายได้สุทธิส่วนบุคคลสูง เช่น ผู้บริหารระดับสูงในภาคธุรกิจ ข้าราชการระดับสูง นักธุรกิจรายใหญ่ ย่อมมีโอกาสออมเงินสูงกว่าผู้ที่มีรายได้สุทธิส่วนบุคคลน้อย เช่น ข้าราชการชั้นผู้น้อย พนักงานรัฐวิสาหกิจ ลูกจ้าง เกษตรกรรายย่อย ซึ่งบุคคลกลุ่มนี้จะมีรายได้สุทธิน้อย ทำให้มีการออมน้อยตามไปด้วย

๒) ผลตอบแทนที่ผู้ออมได้รับจากการออม อาจอยู่ในลักษณะต่าง ๆ เช่น ดอกเบี้ย เงินปันผล กำไร ถ้าผลตอบแทนที่ได้รับอยู่ในอัตราสูงก็จะเป็นแรงจูงใจให้มีการออมทรัพย์เพิ่มขึ้น เช่น ถ้าธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินปรับอัตราดอกเบี้ยเงินฝากเพิ่มขึ้น ก็จะเป็นการจูงใจให้มีผู้นำเงินออมไปฝากมากขึ้น ปริมาณเงินออมจึงเพิ่มสูงขึ้น หรือถ้าเงินปันผลจากธุรกิจต่าง ๆ สูงขึ้น ก็จะเป็นแรงจูงใจให้ผู้มีเงินออมนำเงินไปซื้อหุ้นจากธุรกิจมากขึ้น การออมทรัพย์โดยรวมก็เพิ่มขึ้น

๓) ค่าของเงิน หรืออำนาจซื้อของเงินในปัจจุบันจะส่งผลต่อปริมาณการออม ผู้ออมจะตัดสินใจทำการออมมากขึ้นภายหลังจากการพิจารณาถึงอำนาจซื้อของเงินที่มีอยู่ในปัจจุบันว่า ไม่มีความแตกต่างจากมูลค่าของเงินในอนาคตมากนัก เป็นต้นว่าเงินจำนวน ๑๐๐ บาท สามารถซื้อสินค้าและบริการได้ในจำนวนใกล้เคียงหรือเท่ากับการใช้เงิน ๑๐๐ บาท ซื้อสินค้าและบริการในอีก ๒-๓ ปี ข้างหน้าหรือมากกว่านั้น ในทางตรงกันข้ามผู้ออมจะตัดสินใจออมน้อยลงหรือรีบใช้เงินซื้อสินค้าและบริการในปัจจุบัน ถ้าคาดว่าค่าของเงินหรืออำนาจซื้อของเงินในปัจจุบันจะลดลงอย่างมากในอนาคต

๔) การใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็นตามลักษณะนิสัยส่วนบุคคล บุคคลแต่ละคนอาจมีนิสัยการใช้เงินที่แตกต่างกัน บางคนมีนิสัยประหยัดมัธยัสถ์ บางคนมีนิสัยใช้จ่ายฟุ่มเฟือย เมื่อมีสินค้าและบริการรุ่นใหม่ ๆ ออกมาจำหน่ายก็จะเลือกซื้อไปใช้บริโภค ทำให้มีเงินเก็บเป็นเงินออมน้อย

ส่วนบุคคลที่มีนิสัยประหยัดมัธยัสถ์ ก็จะเลือกเก็บออมเงินไว้เพื่ออนาคต มากกว่าการใช้จ่ายเงินไปกับการซื้อสินค้าฟุ่มเฟือย

การวางแผนการใช้เงินอย่างเป็นระบบและมีวินัย จะทำให้มีเงินออม สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างมั่นคง

๕) การคาดคะเนเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต ถ้าประชาชนคาดคะเนว่า

รัฐบาลจะเพิ่มอัตราภาษีต่าง ๆ เช่น ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีเงินได้ส่วนบุคคล ภาษีสินค้าฟุ่มเฟือย

การวางแผนการออมที่ดีจะช่วยให้สามารถสร้างครอบครัว
ที่มั่นคงได้ และดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ

ให้สูงขึ้น ประชาชนบางส่วนอาจรีบซื้อสินค้าต่าง ๆ
ทันที เพราะเกรงว่าสินค้าในอนาคตจะสูงขึ้น
ซึ่งเป็นผลจากอัตราภาษีที่สูงขึ้น ทำให้การออม
ในปัจจุบันลดลง ในทางตรงกันข้าม ถ้าคาดว่า
รัฐบาลจะลดภาษีต่าง ๆ ในอนาคต ประชาชน
บางส่วนก็อาจออมเงินในปัจจุบันไว้เพื่อนำไปใช้
จ่ายในอนาคตก็ได้ หรือจากการคาดการณ์ภาวะ
เศรษฐกิจว่า จะเกิดวิกฤตเศรษฐกิจไปทั่วโลก
การคาดการณ์ลงทุนขยายตัวน้อย รวมถึงประเทศไทย
ก็จะได้รับผลกระทบด้วย การคาดการณ์เช่นนี้จะ
ทำให้คนส่วนหนึ่งใช้จ่ายน้อยลง เพราะเกิดความ
วิตกกังวลภาวะเศรษฐกิจ อาจทำให้ตนเองมีรายได้

น้อยลงจึงเลือกที่จะเก็บออมเงิน ในทางตรงกันข้าม ถ้ารัฐบาลประเมินสถานการณ์ทางเศรษฐกิจ
ว่าแนวโน้มการขยายตัวของเศรษฐกิจโดยรวมดี ประชาชนก็จะเกิดความมั่นใจ และเกิดการใช้จ่าย
เพิ่มขึ้นตามภาวะเศรษฐกิจที่ขยายตัว

๖) เทคโนโลยีของการให้บริการทางการเงิน ปัจจุบันธนาคารพาณิชย์ ได้นำระบบ

เทคโนโลยีอิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการให้บริการทางการเงินแก่ลูกค้าอย่างแพร่หลาย เช่น บริการ
ทำธุรกรรมทางการเงินผ่าน E-Banking สามารถฝาก ถอน โอนเงิน ได้อย่างสะดวก หรือระบบ
E-Payment ที่ชำระเงินค่าซื้อสินค้าผ่านทางสมาร์ทโฟน ซึ่งมีส่วนทำให้การใช้จ่ายของลูกค้าธนาคาร
มีความคล่องตัวมากขึ้น ประชาชนจึงมีการใช้จ่ายเงินได้สะดวกขึ้น ทำให้การออมทรัพย์น้อยลง

๗) ระบบการให้สวัสดิการหลังการเกษียณอายุ ประเทศไทยที่มีระบบการให้

สวัสดิการหลังเกษียณอายุที่ดี เช่น นโยบายการให้บำนาญ ซึ่งเป็นเงินตอบแทนแบบจ่ายรายเดือน
จนตลอดชีวิต บำเหน็จ ซึ่งเป็นเงินตอบแทนแบบจ่ายรวมครั้งเดียว เงินชดเชย จะทำให้ประชาชน
บางส่วนมีการออมเงินไว้ใช้ในวัยชราไม่สูงนัก เนื่องจากคาดว่าจะได้รับเงินบางส่วนจากภาครัฐ
แต่ถ้าประเทศไทยที่มีระบบการให้สวัสดิการหลังเกษียณอายุในวัยชราไม่สูง ประชาชนบางส่วนก็จะ
เพิ่มการออมในช่วงวัยทำงานมากขึ้น เพื่อเก็บสะสมไว้ใช้หลังเกษียณจากการทำงาน

๑.๓ เป้าหมายของการออม

การออมเงินของแต่ละคนมีเป้าหมายที่แตกต่างกันออกไป ซึ่งอาจแบ่งได้ ๒ ลักษณะ ได้แก่

๑. การออมเพื่อประโยชน์ระยะสั้น ซึ่งในระยะสั้นอาจมีความจำเป็นต้องใช้เงิน
เช่น เพื่อรักษาพยาบาลสมาชิกในครัวเรือน ให้การศึกษาแก่บุตรหลาน จัดหาที่อยู่อาศัย พักผ่อน
ประจำปี เดือน จึงควรเก็บรายได้ส่วนหนึ่งเพื่อใช้จ่ายระยะสั้น

๒. การออมเพื่อประโยชน์ระยะยาว เป็นเงินออมที่ค่อย ๆ สะสมทีละเล็กทีละน้อย
เป็นเวลายาวนาน เพื่อไว้ใช้จ่ายในอนาคต เช่น เพื่อความมั่นคงของชีวิต ไว้ใช้จ่ายเมื่อออกจากงาน
รวมถึงดำรงชีวิตเมื่อชราภาพ

ทั้งนี้ เป้าหมายการออมขึ้นอยู่กับวัย อายุ เพศ การศึกษา และปัจจัยอื่น ๆ เช่น
ประชากรในวัยเริ่มต้นเข้าทำงาน อาจมีเป้าหมายของการออมเพื่อนำไปไว้ซื้อรถยนต์ เป็นทุน
การศึกษาต่อ แต่งงาน ซื้อที่อยู่อาศัย ส่วนประชากรในวัยกลางคนอาจมีเป้าหมายของการออม
เพื่อเป็นทุนการศึกษาบุตร เก็บไว้ใช้ในยามฉุกเฉินและเจ็บไข้ได้ป่วย เก็บไว้ใช้หลังเกษียณอายุ
จากการทำงานแล้ว ส่วนประชากรในวัยชรา อาจมีเป้าหมายของการออมเพื่อไว้รักษาตัวยามเจ็บไข้
ได้ป่วย ใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน หรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัย

๑.๔ การบริหารจัดการเงินออมของภาคครัวเรือน

การออมสามารถเพิ่มพูนรายได้ให้แก่เราได้ เช่น ให้ผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ย หากฝากเงินไว้กับสถาบันการเงินและมีความปลอดภัย และเนื่องจากการออมเงินมีเป้าหมาย การออมระยะสั้นและระยะยาว ดังนั้น จึงต้องมีการบริหารจัดการเงินออมของภาคครัวเรือนให้มี ประสิทธิภาพ ซึ่งควรจะดำเนินการเป็นลำดับขั้น ดังนี้

๑) การกำหนดเป้าหมายของการออมอย่างชัดเจน โดยสมาชิกในครอบครัว จะต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าครัวเรือนต้องการออมเงินไว้เพื่ออะไร จำนวนเท่าใด ในช่วงเวลาใด แล้วทำเป็นเป้าหมายของการออมไว้

ตัวอย่าง เป้าหมายการวางแผนออมเงินของอันดา วัย ๒๕ ปี พนักงานบริษัทเอกชน แห่งหนึ่ง มีเป้าหมายวางแผนการออม ดังนี้

ตัวอย่างการกำหนดเป้าหมายการออมของอันดา

เป้าหมายของการออมในอนาคต	จำนวนเงิน (บาท)	ปีที่กำหนด
๑. เพื่อซื้อรถยนต์		
๒. เพื่อศึกษาต่อ		
๓. เพื่อแต่งงาน		
๔. เพื่อซื้อบ้าน		
๕. เพื่อซื้อเฟอร์นิเจอร์และเครื่องใช้ไฟฟ้า		
๖. เพื่อใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน เจ็บป่วย		
๗. เพื่อท่องเที่ยว พักผ่อน		
๘. เพื่อใช้จ่ายหลังเกษียณอายุ		
๙. เพื่อซื้อที่ดินทำสวนเกษตร		
๑๐. อื่น ๆ		

๒) การจัดทำรายรับและรายจ่ายในแต่ละเดือน ครัวเรือนควรมีการวางแผน การใช้จ่ายเงินในแต่ละเดือนที่รัดกุม เพื่อที่จะควบคุมการใช้จ่ายเงินอย่างมีเหตุมีผล และที่สำคัญ ต้องมีเป้าหมายในการออมทรัพย์ในแต่ละเดือนด้วย เพื่อให้เงินออมที่รวบรวมได้สามารถนำไปใช้ ตามแผนที่กำหนดไว้อย่างรัดกุม แผนรายรับและรายจ่ายแต่ละเดือนสามารถทำได้ง่าย ๆ ดังนี้

ตัวอย่างการทำบัญชีครัวเรือน/รายรับ-รายจ่าย ประจำเดือน

รายรับ (บาท)	รายจ่าย (บาท)
๑. เงินเดือนประจำ	๑. ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน
	ค่าผ่อนบ้าน
	ค่าพาหนะ
	ค่าน้ำประปา
	ค่าไฟฟ้า
	ค่าโทรศัพท์
๒. เงินส่วนแบ่งค่าเช่าที่สวนผลไม้จากลุง	๒. ค่าอาหาร
๓. รายได้จากการขายสินค้าทางออนไลน์	๓. ค่าเล่าเรียนบุตร
๔.	๔. ค่ารักษาพยาบาล
๕.	๕. ค่าเสื้อผ้า
๖.	๖. ค่าใช้จ่ายอื่น ๆ
รวมเป็นเงิน	รวมเป็นเงิน

๓) การนำเงินออมแต่ละเดือนไปทำให้เกิดประโยชน์เพิ่มขึ้น โดยผู้ออมเงิน จะต้องวางแผนว่าจะนำเงินออมไปทำให้เกิดผลประโยชน์ได้อย่างไร เช่น นำไปฝากธนาคารพาณิชย์ และสถาบันการเงินอื่น ๆ เพื่อให้ได้ผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ย การนำเงินไปซื้อหุ้นเพื่อให้ได้ ผลตอบแทนในรูปของเงินปันผล การนำเงินไปซื้อพันธบัตรรัฐบาล เพื่อให้ได้ผลตอบแทนในรูปของ ดอกเบี้ยหรือการนำไปแสวงหาประโยชน์อื่น ๆ ตามที่ผู้ออมต้องการ เช่น การซื้อสลากออมสิน การออมในรูปของการประกันชีวิต การซื้อหุ้นสหกรณ์ออมทรัพย์

เป็นข้อสังเกตว่าในปัจจุบันมีสถาบันการเงินเกิดขึ้นมากมาย มีการระดมเงินทุน หลากหลายรูปแบบ เช่น การชักชวนให้ประชาชนเข้าร่วมลงทุนหรือร่วมโครงการออมเงินใน รูปแบบต่าง ๆ เช่น ลงทุนในสกุลเงินดิจิทัล ลงทุนในทองคำ ชักชวนลงทุนในธุรกิจต่าง ๆ โดยการ หาสมาชิก ดังนั้น เราจะต้องศึกษาข้อมูลของสถาบันการเงินที่เราลงทุน เพื่อป้องกันความเสี่ยง ทั้งการถูกหลอกลวงจากมิจฉาชีพ การถูกฉ้อโกง หรือลงทุนแล้วไม่คุ้มค่า

๑.๕ หลักเกณฑ์ที่ควรพิจารณาในการออม

ในปัจจุบันมีหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งของภาครัฐและเอกชนที่รับฝากเงินออมหรือเชิญชวนให้นำเงินออมมาลงทุน ดังนั้น เราจะต้องศึกษาข้อมูลของหน่วยงานต่าง ๆ ให้เข้าใจชัดเจน เพราะฉะนั้น

อาจเกิดความเสี่ยงกับเงินออมได้ ดังนั้น เมื่อบุคคลและครัวเรือนได้ตัดสินใจและวางแผนเพื่อการเก็บออมแล้ว ควรคำนึงถึงหลักเกณฑ์ ดังนี้

๑) ความปลอดภัยของเงินออม

การนำเงินไปแสวงหาผลประโยชน์โดยฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินอื่น ๆ หรือการซื้อพันธบัตรรัฐบาล การซื้อหุ้นหรือหลักทรัพย์ หรือการไปลงทุนอื่น ๆ ผู้ออมจะต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเงินว่าจะไม่เสี่ยงต่อการขาดทุน และได้ผลตอบแทนที่ไม่เหมาะสม โดยมีหลักคิดว่าการนำเงินไปลงทุนในกิจการที่ได้รับผลตอบแทนสูง ก็ย่อมมีความเสี่ยงสูงเช่นเดียวกัน

๒) สภาพคล่องของเงินออม หมายความว่า เงินที่นำไปออมแต่ละรูปแบบนั้น โอกาสที่จะเบิกเป็นเงินสดมาใช้บางแบบสามารถเบิกได้ทันที แต่บางแบบต้องรอให้ครบกำหนดเวลาออมก่อน จึงต้องวางแผนการใช้เงินระยะสั้นและระยะยาวมาประกอบ

๓) ความสะดวก หมายถึง การศึกษารูปแบบการออม เงื่อนไขในการออม มีความสะดวกรวดเร็ว หรือมีเงื่อนไขยุ่งยาก ซับซ้อน จนทำให้เสียเวลาแก่ผู้ออม

๔) อัตราผลตอบแทน หมายถึง อัตราดอกเบี้ยหรือเงินปันผลจากเงินออม ควรมีความเหมาะสมกับระยะเวลาและความเสี่ยง เช่น การฝากเงินระยะยาวควรจะได้รับดอกเบี้ยสูงกว่าเงินฝากระยะสั้น การลงทุนในธุรกิจที่มีความเสี่ยงมากควรจะได้ผลตอบแทนที่สูงกว่าธุรกิจที่มีความเสี่ยงน้อยกว่า แต่โอกาสที่จะขาดทุนก็มีมากกว่า

๕) ภาษีที่ต้องเสีย หมายถึง ผลตอบแทนจากเงินออมจะต้องมีการเสียภาษีหรือไม่ เสียในอัตราเท่าใด วิธีการเสียภาษีเป็นอย่างไร เช่น ดอกเบี้ยที่ได้จากการฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์รวมกันเกิน ๒๐,๐๐๐ บาท ของปีภาษีจะต้องเสียภาษี

๖) บริการอื่น ๆ ที่ได้รับการออม เช่น การได้รับคำแนะนำในการลงทุน การแจ้งข้อมูลข่าวสารจากสถาบันการเงินเกี่ยวกับสถานการณ์ของการลงทุน อัตราดอกเบี้ย

เรื่องน่ารู้

ข้อดีของการออมเงินโดยฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์

๑. การฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์มีความเสี่ยงต่ำ เพราะเงินที่ฝากไว้จะไม่สูญหายไปไหน แม้ว่าธนาคารที่รับฝากต้องปิดกิจการไป ก็สามารถไปเรียกเงินจากสถาบันประกันเงินฝากได้ตามวงเงินคุ้มครองเงินฝากที่สถาบันคุ้มครองเงินฝากกำหนดไว้ แต่ดอกเบี้ยเงินฝากของธนาคารจะต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับ การนำเงินไปออมกับสถาบันการเงินอื่น ๆ

๒. มีสภาพคล่องสูง แม้ว่าเงินฝากธนาคารพาณิชย์จะมีอยู่หลายประเภท แต่ในทุกประเภทก็สามารถถอนออกได้ทันทีที่ต้องการเงิน แต่บางประเภทอาจได้รับดอกเบี้ยไม่ครบถ้าถอนก่อน เช่น การฝากเงินประเภทเงินฝากประจำ ซึ่งเป็นบัญชีเงินฝากแบบมีเงื่อนไข

๓. มีความสะดวกในการฝาก-ถอน และการให้บริการด้านอื่น ๆ ในปัจจุบันการทำธุรกรรมทางการเงินมีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการทำธุรกรรมผ่านระบบออนไลน์หรือ E-Banking ไม่ว่าจะฝากเงิน ถอนเงิน โอนเงิน ดูปอดเงินคงเหลือ ก็สามารถทำได้ง่ายดายทุกที่ทุกเวลาผ่านแอปพลิเคชันของธนาคารต่าง ๆ ซึ่งการทำธุรกรรมผ่านออนไลน์นี้มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น และส่งผลให้การใช้จ่ายโดยใช้เงินสดลดน้อยลง

๑.๖ ปัญหาการออมของสังคมไทย

ปัญหาการออมของสังคมไทยโดยภาพรวมสามารถสรุปได้ ดังนี้

๑) ประชากรมีรายได้ต่ำ เนื่องจากประชากรจำนวนมากประกอบอาชีพเกษตรกร ผู้ใช้แรงงานในโรงงานอุตสาหกรรม เป็นผู้ค้ารายย่อย รายได้ส่วนใหญ่ใช้เพื่อการบริโภคเป็นหลัก ส่วนที่เหลือเพื่อการเก็บออมจึงมีน้อย นอกจากนั้นประชากรกลุ่มที่มีรายได้ต่ำจำนวนมากต้องไปกู้หนี้ยืมสินเพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ดังนั้น ถ้าต้องการส่งเสริมการออมก็จำเป็นต้องหาทางเพิ่มรายได้ให้มากขึ้น ในขณะเดียวกันจะต้องให้ความรู้กับครัวเรือนในเรื่องของการวางแผนทางการเงิน แหล่งเงินกู้ดอกเบี้ยต่ำ การพึ่งพาตนเอง ซึ่งแม้ว่าจะมีรายได้ต่ำก็สามารถออมได้

■ ประชากรที่อยู่ในภาคเกษตรกรรม มีรายได้ไม่แน่นอน มีภาระหนี้สิน จึงเก็บออมเงินได้ยาก หรือเก็บออมเงินได้น้อย

๒) ประชากรขาดความรู้ในเรื่องการออมและการลงทุน โดยครัวเรือนส่วนใหญ่ขาดความรู้ในเรื่องของการวางแผนการจัดทำบัญชีครัวเรือน ไม่มีแผนการใช้จ่ายและเก็บออมเงินที่แน่นอน และครัวเรือนจำนวนมากยังมีการเลียนแบบการบริโภคจากครัวเรือนอื่น ๆ ซื้อสินค้าตามผู้อื่น โดยไม่คำนึงถึงรายได้ของตนเอง ทำให้ต้องมีหนี้สินเป็นจำนวนมาก นอกจากนั้นยังขาดความรู้ในการนำเงินออมไปแสวงหารายได้ให้มากขึ้น ส่วนใหญ่จะนำเงินไปฝากธนาคารพาณิชย์ ซึ่งให้ผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยที่ค่อนข้างต่ำ แรงจูงใจในการออมจึงมีน้อย

๓) สถาบันการเงินส่วนใหญ่กระจุกตัวอยู่ในตัวเมือง กระจายตัวอยู่นอกเมืองหรือชนบทน้อย ทำให้การติดต่อทำธุรกรรมของประชาชนจำนวนมากขาดความสะดวก เสียทั้งเวลาและค่าใช้จ่าย รวมถึงมีเงื่อนไขหลายอย่างไม่สะดวก ทำให้ขาดแรงจูงใจ ครัวเรือนบางส่วนจึงเลือกที่จะเก็บเงินสดไว้กับตัวเอง

๔) ในสถานะเศรษฐกิจตกต่ำ รัฐบาลมักดำเนินนโยบายอัตราดอกเบี้ยต่ำ เพื่อกระตุ้นให้ประชาชนนำเงินออกไปใช้จ่าย เพื่อให้เกิดเม็ดเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ ทำให้ครัวเรือนขาดแรงจูงใจในการออม เงินออมในสถาบันการเงินจึงมีน้อยในช่วงภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ นอกจากนั้นช่องทางในการลงทุนในชนบทยังมีน้อย ขาดความรู้ในช่องทางการลงทุน ครัวเรือนส่วนใหญ่จึงมักเก็บสะสมเงินออมไว้กับตัว หรือฝากเงินกับสถาบันการเงินที่จ่ายดอกเบี้ยในอัตราต่ำ

การลงทุนของภาครัฐในโครงการต่างๆ ก่อให้เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ และช่วยลดช่องว่างการออมของประชากรภายในประเทศ

๕) ประเทศไทยยังประสบปัญหาช่องว่างของการออม กล่าวคือ ปริมาณของเงินออมยังมีน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณเงินที่ต้องการลงทุนในแต่ละปี ดังนั้น ผู้ลงทุนจึงต้องแสวงหาเงินทุนจากภายนอกเข้ามาใช้ ทำให้ต้องเสียดอกเบี้ยส่วนหนึ่งให้กับแหล่งเงินทุนจากต่างประเทศ แทนที่จะนำเงินดังกล่าวมาจ่ายให้กับเจ้าของเงินออมในประเทศ ดังนั้น การออมของครัวเรือนมีได้เพียงแค่ช่วยครัวเรือนให้มีฐานะดีขึ้นในอนาคตเท่านั้น แต่ยังช่วยประเทศในการลดช่องว่างของการออม ทำให้มีเงินทุนนำไปลงทุนในกิจการต่างๆ มากขึ้น การลงทุนที่เพิ่มขึ้นจะก่อให้เกิดการสร้างงาน ผู้คนมีรายได้ เศรษฐกิจโดยรวมของประเทศจะขยายตัว

กล่าวได้ว่าการออมมีความสำคัญต่อครัวเรือนไทยและคนไทยทุกคน เพราะเป็นการวางแผนสร้างความมั่นคงในอนาคต ความสามารถในการออมขึ้นอยู่กับความถี่ในการฝึกฝนจนเป็นนิสัยมากกว่าที่จะขึ้นอยู่กับรายได้เพียงอย่างเดียว บางคนมีรายได้ไม่น้อยแต่สามารถเก็บออมได้อย่างสม่ำเสมอ ความสามารถในการออมจึงขึ้นอยู่กับความพยายามและการมีวินัยทางการเงินของบุคคลมากกว่า ถ้าหากตั้งใจและฝึกฝนจนเป็นนิสัยแล้ว การออมย่อมเกิดขึ้นได้

การฝึกฝนนิสัยการออมควรจะมีตั้งแต่วัยเยาว์ และฝึกฝนเป็นประจำจนเป็นนิสัย ซึ่งอาจปฏิบัติตามแนวทาง ดังนี้

การบริหารจัดการรายได้ เพื่อให้มีรายได้เพียงพอกับรายจ่ายและเงินออม สามารถทำได้ด้วยการฝึกฝนนิสัยการออม โดยจะต้องเริ่มต้นด้วยการใช้จ่ายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด มีการวางแผนการใช้จ่ายอย่างรอบคอบ ซื้อแต่สิ่งของที่จำเป็นในการดำเนินชีวิต โดยคำนึงถึงรายได้ที่มีอยู่เป็นสำคัญ และครัวเรือนจะต้องสร้างนิสัยการออมให้กับสมาชิกทุกคน เพื่อให้ทุกคนช่วยกันประหยัดค่าใช้จ่าย เพื่อให้สามารถใช้ชีวิตในปัจจุบันได้เป็นปกติสุข สร้างความมั่นคงให้กับอนาคต เมื่อมีความจำเป็นต้องใช้เงินอย่างเร่งด่วนก็สามารถนำเงินออมมาใช้ได้

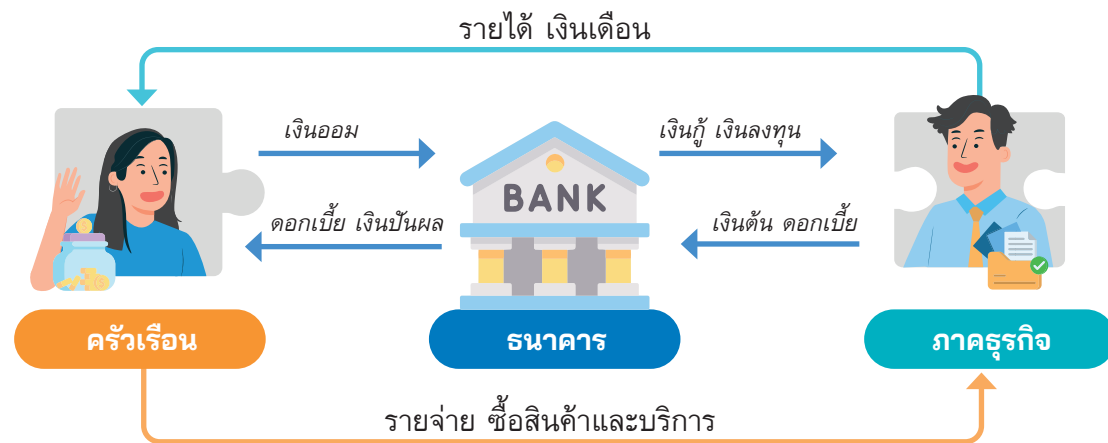
นอกจากนี้ จะต้องหาวิธีการเพิ่มรายได้เพื่อให้เงินออมเพิ่มพูน เช่น นำไปฝากธนาคารเพื่อจะได้ดอกเบี้ย ซื้อสลากออมสินกับธนาคารออมสิน ซึ่งนอกจากจะเป็นการเก็บเงินออม ยังมีโอกาสถูกรางวัลด้วย รวมถึงรู้จักนำเงินส่วนหนึ่งไปลงทุน ซื้อสิ่งที่จะเพิ่มมูลค่ามากขึ้น เช่น ซื้อทองคำแท่งเก็บไว้ในช่วงที่มีราคาถูก เมื่อทองคำแท่งมีราคาแพง สามารถนำทองคำแท่งไปขายก็จะได้เงินเพิ่มขึ้น หรือเมื่อจำเป็นต้องใช้เงินก็สามารถนำไปขายเปลี่ยนเป็นเงินสดได้

๒. การลงทุน

๒.๑ ความหมายและความสำคัญของการลงทุน

การลงทุนในความหมายแคบ เป็นการลงทุนโดยใช้เงินออมของครัวเรือน ซึ่งเป็นทางเลือกในการใช้เงินออมของภาคครัวเรือน โดยการนำเงินที่เก็บออมไปสร้างผลตอบแทนให้งอกเงยมากกว่าเดิม เช่น การนำเงินออมไปลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล การซื้อหุ้นหรือหลักทรัพย์ต่าง ๆ ของธุรกิจ ซึ่งการลงทุนในแหล่งที่ต่างกันจะได้รับผลตอบแทนและความเสี่ยงที่ต่างกันด้วย สำหรับการลงทุนในความหมายกว้าง หมายถึง การนำเงินไปลงทุนเพื่อการผลิตสินค้าและบริการต่าง ๆ จำหน่ายให้เกิดผลตอบแทนแก่นักลงทุน ซึ่งเรียกว่าเป็นการลงทุนโดยตรง กับการซื้อหลักทรัพย์ของธุรกิจ เพื่อแสวงหาเงินปันผลจากการดำเนินธุรกิจ และกำไรจากส่วนต่างของราคาหลักทรัพย์ เรียกว่า เป็นการลงทุนทางอ้อม ซึ่งในระดับขั้นนี้กล่าวถึงการลงทุนโดยใช้เงินออมของครัวเรือนเป็นสำคัญ

แผนภาพ แสดงเส้นทางการลงทุน

การลงทุนจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อทั้งผู้ออม ผู้ประกอบธุรกิจ และประเทศ ดังนี้

๑) **ทำให้ผู้ลงทุนได้รับผลตอบแทน** การที่บุคคลต่าง ๆ เลือกเก็บออมก็เพราะได้เปรียบเทียบแล้วว่า เงินที่เก็บออมไว้เพื่อใช้จ่ายในอนาคต จะก่อให้เกิดประโยชน์ได้มากกว่าที่จะใช้เงินในปัจจุบัน โดยเงินออมดังกล่าวจะต้องนำไปลงทุน การเลือกลงทุนอย่างถูกต้องและเหมาะสม จะก่อให้เกิดผลตอบแทนแก่ผู้ลงทุนทั้งในรูปของดอกเบี้ย เงินปันผลและกำไร เป็นการทำให้เงินออมได้นำไปใช้ประโยชน์ในทางธุรกิจและการพัฒนาประเทศ ขณะเดียวกันผู้ลงทุนก็จะได้รับผลตอบแทนสูงกว่าการเก็บเงินออมไว้เฉย ๆ

๒) ช่วยให้ธุรกิจต่าง ๆ ขยายตัวและผลิตได้มากขึ้น โดยทั่วไปธุรกิจต่าง ๆ

อาจมีเงินทุนไม่เพียงพอในการดำเนินการผลิตและการขยายกิจการ จึงจำเป็นต้องอาศัยเงินออมจากบุคคลและครัวเรือนต่าง ๆ มาใช้เป็นทุนในการดำเนินการ ถ้าประชาชนในประเทศได้นำเงินออมมาใช้ในการลงทุนด้วยการซื้อหุ้นหรือหลักทรัพย์ของธุรกิจ จะทำให้ธุรกิจมีเงินทุนไปขยายกิจการผลิตได้ตามเป้าหมาย ทำให้เกิดการผลิตและการจ้างงานเพิ่มขึ้น เศรษฐกิจโดยส่วนรวมของประเทศก็จะมีขยายตัวเพิ่มขึ้น

๓) ช่วยให้รัฐบาลมีเงินทุนไปใช้

ในการพัฒนาประเทศ โดยที่รัฐบาลนำเงิน

งบประมาณที่มาจากการเก็บภาษีไปใช้ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจต่าง ๆ เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา รถไฟฟ้า ซึ่งบออาจมี

เงินทุนเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นต่อการดำเนินธุรกิจ ช่วยให้ธุรกิจขยายเติบโต เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ และการจับจ่ายในระบบเศรษฐกิจ

ไม่เพียงพอ ดังนั้น จึงจำเป็นต้องอาศัยเงินออมหรือเงินลงทุนของครัวเรือนด้วย โดยการจำหน่ายพันธบัตรให้กับผู้ต้องการลงทุนในพันธบัตรของรัฐบาล เมื่อรัฐบาลได้เงินทุนไปแล้วจะนำไปใช้ลงทุนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทำให้เกิดการจ้างงาน สร้างรายได้ให้แก่บุคคลกลุ่มต่าง ๆ ในวงกว้างและสาธารณูปโภคต่าง ๆ ที่รัฐบาลสร้างขึ้นก็จะเป็ประโยชน์โดยตรงและโดยอ้อมแก่ประชาชนในประเทศ ขณะเดียวกันผู้ลงทุนในพันธบัตรของรัฐบาลก็จะได้รับผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยตามเงื่อนไขที่ได้กำหนดไว้

๒.๒ แหล่งที่มาของเงินลงทุน

เงินสำหรับนำมาลงทุนอาจจะได้มาจากหลายแหล่งด้วยกัน ดังนี้

๑) การควบคุมค่าใช้จ่ายโดยการจัดทำงบประมาณครัวเรือน สมาชิกใน

ครัวเรือนควรจะมีการจัดทำบัญชีครัวเรือน หรืองบประมาณครัวเรือน แล้วพยายามควบคุมการใช้จ่ายให้อยู่ในขอบเขตของวงเงินที่ได้กำหนดไว้ ก็จะทำให้มีเงินออมเหลืออยู่จริงตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งเงินออมส่วนนี้สามารถนำไปใช้ลงทุนหาผลประโยชน์ได้ ตัวอย่าง ครอบครัวของสมชายมีรายได้รวมทั้งหมด ๓๐,๐๐๐ บาทต่อเดือน บางครั้งก็พอใช้ บางครั้งก็ไม่พอใช้ แต่เมื่อสมชายทำบัญชีครัวเรือน มีการบันทึกค่าใช้จ่ายในครอบครัว ทำให้รู้สาเหตุที่รายได้ไม่พอกับรายจ่าย เขาจึงให้สมาชิกในครอบครัวช่วยกันลดค่าใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือย และตัวเขาเองก็ลดการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยด้วย เช่น ลดการสังสรรค์กับเพื่อนลง ทำให้มีเงินเหลือเดือนละ ๓,๐๐๐ บาท

๒) การประหยัดโดยลดการจ่ายในสิ่งที่ไม่จำเป็น ซึ่งโดยธรรมชาติของบุคคลที่มีเงินแล้วจะใช้จ่ายไปตามวิสัยปกติที่เคยเป็นมา เช่น ในวันหยุดสุดสัปดาห์จะออกไปรับประทานอาหารนอกบ้าน ดูภาพยนตร์ ไปเที่ยว ซื้อสินค้าในห้างสรรพสินค้า ค่าใช้จ่ายดังกล่าวอาจไม่จำเป็นต่อชีวิตและครัวเรือนมากนัก หากการละเว้นหรือยกเลิกบ้าง ก็จะทำให้ประหยัดเงิน และนำเงินที่เหลือดังกล่าวมาลงทุนแสวงหาประโยชน์ได้

๓) การหารายได้พิเศษเพื่อนำไปลงทุน สมาชิกในครัวเรือนอาจแสวงหารายได้พิเศษจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่ตนเองถนัด เช่น การทำงานล่วงเวลาจากงานประจำ การเพาะเลี้ยงต้นไม้จำหน่าย การรับจ้างพิมพ์รายงาน แปลเอกสาร การทำงานในร้านอาหาร การทำขนมขาย ขายของออนไลน์ เมื่อมีรายได้พิเศษในแต่ละเดือนก็อาจนำไปใช้ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งก็เก็บออมไปใช้ลงทุน ยิ่งหารายได้พิเศษได้มากเท่าไรก็ยิ่งจะมีเงินไปลงทุนได้มากขึ้น

๔) การออมโดยวิธีการบังคับ ตามหลักของการจ่ายเงินเดือนของทางราชการ รัฐวิสาหกิจ และธุรกิจเอกชน จะมีการหักเงินสะสมหรือเงินสำรองเลี้ยงชีพของข้าราชการและพนักงานไว้ เงินส่วนนี้จะเก็บสะสมไว้ทุกเดือน ไม่สามารถถอนได้ จึงเปรียบเสมือนกับการออมโดยบังคับ เงินออมดังกล่าวทางราชการและธุรกิจเอกชนอาจมอบหมายให้สถาบันการเงินหรือบริษัทจัดการธุรกิจ นำเงินไปลงทุนแสวงหาผลประโยชน์ให้กองเงยตามที่กฎหมายกำหนด และจะจ่ายคืนแก่เจ้าของผู้มีสิทธิเมื่อถึงเวลา เงินออมโดยวิธีการบังคับจึงเป็นเงินลงทุนทางหนึ่งของบุคคล เพียงแต่เขาไม่ได้เป็นผู้ลงทุนเองโดยตรง แต่นายจ้างและส่วนราชการได้มอบหมายให้หน่วยงานที่กำหนดเป็นผู้ลงทุนแทน เช่น กองทุนบำเหน็จบำนาญข้าราชการ (กบข.) กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ

๒.๓ ประเภทของการลงทุน

การลงทุนแบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ได้ ๓ ประเภท ได้แก่ การลงทุนเพื่อการบริโภค การลงทุนในธุรกิจ และการลงทุนในหลักทรัพย์

๑) การลงทุนเพื่อการบริโภค เป็นการลงทุนในการซื้อสินค้าหรือทรัพย์สินประเภทคงทนถาวร เช่น ที่ดิน บ้าน คอนโดมิเนียม ทองคำแท่ง โดยผู้ลงทุนจะพยายามซื้อทรัพย์สินต่าง ๆ ดังกล่าวไว้ในช่วงที่มีราคาต่ำ และเมื่อทรัพย์สินมีราคาสูงขึ้นก็อาจพิจารณานำมาขาย เพื่อต้องการกำไรในรูปของตัวเงินในลักษณะที่ซื้อถูก-ขายแพง รวมถึงความพอใจจากการใช้ทรัพย์สินนั้น

๒) การลงทุนในธุรกิจ บุคคลหรือครัวเรือนอาจตัดสินใจเลือกลงทุนในธุรกิจขนาดเล็ก โดยเป็นเจ้าของและดำเนินการด้วยตนเอง เพราะถือเป็นอาชีพอิสระไม่ต้องเป็นลูกจ้างผู้อื่น มีความรับผิดชอบด้วยตนเอง ผลตอบแทนจากการลงทุนในธุรกิจก็คือกำไร

๓) การลงทุนในหลักทรัพย์ เป็นการลงทุนซื้อสินทรัพย์ในรูปหลักทรัพย์ต่าง ๆ เช่น พันธบัตรรัฐบาล หุ้นกู้ กองทุนรวม การลงทุนในลักษณะนี้เป็นการลงทุนทางอ้อมซึ่งแตกต่างจากการลงทุนในธุรกิจ โดยผู้มีเงินออมไม่ต้องการจะเป็นผู้ดำเนินธุรกิจเอง เนื่องจากมีเงินทุนไม่เพียงพอ ขาดความสามารถในการบริหาร หรือมีความเสี่ยงในการบริหาร ผู้ลงทุนอาจนำเงินที่ออมไว้จะมากหรือน้อยก็ตาม ไปซื้อหลักทรัพย์ที่ต้องการจะลงทุน โดยจะได้รับผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ยในกรณีที่นำเงินไปลงทุนซื้อพันธบัตรและหุ้นกู้

แต่ถ้าเป็นการลงทุนในกองทุนรวม ก็จะได้ผลตอบแทนในรูปของเงินปันผล ถ้ากองทุนนั้นมีนโยบายจ่ายเงินปันผลและจากการขายหน่วยลงทุน เมื่อขายไปในราคาที่สูงกว่าราคาที่ซื้อมา

การลงทุนในหุ้น ได้รับผลตอบแทนตามนโยบายการลงทุนของหุ้นแต่ละธุรกิจ เช่น ได้รับเงินปันผลและกำไรจากการขายหุ้น หรือส่วนต่างของราคาซื้อและราคาขาย

การลงทุนในหลักทรัพย์มีความเสี่ยงที่จะขาดทุนได้ หรือไม่คุ้มค่ากับการลงทุน ดังนั้นผู้ลงทุนจะต้องศึกษาข้อมูลให้เข้าใจก่อนตัดสินใจลงทุน

ผู้ลงทุนจะต้องมีการศึกษาข้อมูลเป็นอย่างดีเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากการลงทุน

๒.๔ หลักเกณฑ์ที่ควรคำนึงในการลงทุน

จุดมุ่งหมายหลักของผู้ลงทุน คือ เพื่อให้ได้ผลตอบแทนจากการลงทุนสูงสุด ณ ระดับความเสี่ยงหนึ่ง หรือเพื่อลดความเสี่ยงให้ต่ำที่สุด ณ ระดับอัตราผลตอบแทนหนึ่ง ทั้งนี้ โดยส่วนใหญ่ผู้ลงทุนไม่ชอบความเสี่ยง หากการลงทุนใดมีความเสี่ยงสูงก็จะต้องมีการศึกษาข้อมูลเป็นอย่างดี หากการลงทุนใดมีความเสี่ยงน้อยแม้อัตราผลตอบแทนไม่มากนัก ผู้ลงทุนก็อาจยอมรับได้

การตัดสินใจว่าจะเลือกลงทุนประเภทใด ควรจะพิจารณาหลักเกณฑ์ต่อไปนี้เป็นแนวทางในการเลือกลงทุน

๑) ความปลอดภัยของเงินลงทุน โดยต้องคำนึงถึงโอกาสที่จะได้รับเงินต้นที่ได้ลงทุนคืน พร้อมทั้งผลตอบแทนที่คาดคะเนไว้ เช่น การลงทุนบางประเภทได้มีการกำหนดผลตอบแทนและกำหนดคืนเงินต้นจำนวนที่แน่นอน เช่น พันธบัตรรัฐบาล แต่การลงทุนบางประเภท เช่น หุ้นทุน การซื้อขายที่ดิน หลักทรัพย์ ไม่สามารถกำหนดผลตอบแทนที่แน่นอนได้ และยังมีความเสี่ยงต่อการขาดทุนได้เช่นกัน ดังนั้น ผู้มีเงินออมจะต้องศึกษาข้อมูลของสถาบันการเงิน ผลตอบแทน ความเสี่ยงของการลงทุนให้ละเอียดรอบคอบก่อนตัดสินใจลงทุน

๒) ความเหมาะสมกับผู้ลงทุน

โดยคำนึงถึงความรู้ความสามารถของผู้ลงทุน สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ และความเป็นไปได้ในทางเศรษฐกิจ เช่น การลงทุนตั้งร้านค้า ผู้ลงทุนจะต้องศึกษาก่อนว่ามีร้านค้าที่จำหน่ายสินค้าอยู่ก่อนหรือไม่ จำนวนผู้ซื้อมีมากน้อยเพียงใด สภาพ

ธุรกิจค้าปลีกและร้านสะดวกซื้อ มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว เนื่องจากเป็นที่นิยมของคนทั่วไป

ทางเศรษฐกิจในหมู่บ้านที่ตั้งร้านค้ามีลักษณะเป็นอย่างไร ผู้ลงทุนตั้งร้านค้ามีเวลาให้บริการลูกค้าหรือไม่ มีความรู้เรื่องการค้าขายและการบริหารจัดการเพียงใด

๓) การเปลี่ยนแปลงมูลค่า

หมายถึง การคาดคะเนถึงมูลค่าของสินทรัพย์ที่จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงมากกว่าจำนวนเงินที่ลงทุนไป เช่น การเปลี่ยนแปลงของราคาทองคำ หรือที่ดินในแต่ละช่วงเวลา

๔) เสถียรภาพของรายได้

ผู้ลงทุนมักจะลงทุนในหลักทรัพย์ที่ให้รายได้สม่ำเสมอ ในระยะยาว มีความมั่นคง เช่น ดอกเบี้ยพันธบัตร หรือดอกเบี้ยเงินฝาก โดยผู้ลงทุนสามารถวางแผนได้ว่าจะนำรายได้นี้ไปใช้

เพื่อการบริโภคหรือเพื่อลงทุนใหม่ต่อไป แต่สำหรับการลงทุนในหุ้นปันผลอาจคาดคะเนรายได้จากเงินปันผลได้ไม่แน่นอนนัก เพราะถ้าธุรกิจไม่ได้กำไรหรือขาดทุนก็อาจไม่มีการจ่ายเงินปันผล

๕) ความคล่องตัวในการซื้อขาย

การเลือกลงทุนจะต้องคำนึงถึงความสะดวกช่วงเวลาในการรับผลตอบแทน เช่น หลักทรัพย์ที่ซื้อสามารถนำไปซื้อขายในตลาดได้ง่ายและรวดเร็วมากน้อยเพียงใด โดยทั่วไปความคล่องตัวในการซื้อขายขึ้นอยู่กับราคา จำนวนผู้ซื้อขาย และความสนใจที่ประชาชนทั่วไปมีต่อการลงทุนนี้ ถ้าหากเป็นหลักทรัพย์ที่มีความคล่องตัวในการซื้อขาย ผู้ออมก็จะซื้อขายได้สะดวกกว่า

๖) ภาษีที่ต้องชำระ

ผู้ลงทุนควรมีการศึกษาเปรียบเทียบถึงข้อได้เปรียบเสียเปรียบของการลงทุนแต่ละประเภท โดยนำภาษีที่ต้องชำระมาพิจารณาประกอบด้วย เช่น การเสียภาษีรายได้จากดอกเบี้ยพันธบัตร ดอกเบี้ยเงินฝาก ภาษีจากเงินปันผลของหุ้นทุน ภาษีธุรกิจ ภาษีบ้านที่ดิน และอสังหาริมทรัพย์

๗) การได้รับผลประโยชน์ด้านภาษีอันเนื่องมาจากการลงทุน

การลงทุนซื้อหลักทรัพย์บางชนิด เช่น กองทุนรวมเพื่อการออม (SSF) ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมให้ประชาชนมีการออมแบบผูกพันระยะยาว เพื่อสร้างความมั่นคงทางการเงินในอนาคต การลงทุนประเภทนี้ผู้ลงทุนที่ซื้อแล้วสามารถนำไปหักลดหย่อนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับฐานภาษีของผู้ลงทุน แต่จะต้องถือหลักทรัพย์กองทุนไว้ตามระยะเวลาที่กองทุนนั้นกำหนด

๘) ควรมีการลงทุนหลายประเภทเพื่อลดความเสี่ยง

ผู้ลงทุนไม่ควรเลือกลงทุนประเภทเดียว เพราะมีความเสี่ยงสูง เช่น การลงทุนซื้อหลักทรัพย์หรือหุ้นของธุรกิจประเภทเดียว ถ้าธุรกิจขาดทุนก็จะไม่ได้รับเงินปันผลและอาจขาดทุนจากราคาหลักทรัพย์ที่ลดลง แต่ควรกระจายเงินลงทุนไปยังหลักทรัพย์หลาย ๆ ประเภทต่างชนิดกัน จะได้มีการกระจายความเสี่ยง เพราะถ้ามีหลักทรัพย์ของบางธุรกิจขาดทุน แต่ก็อาจมีหลักทรัพย์ของธุรกิจอื่นที่ได้กำไรมาชดเชย

๒.๕ ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการลงทุน

แผนภาพ แสดงการลงทุนในธุรกิจของภาคครัวเรือน

ในการลงทุน ผู้ลงทุนจะต้องพิจารณาถึงปัจจัยต่าง ๆ ดังนี้

๑) อัตราผลตอบแทนและความเสี่ยง

การลงทุนในทรัพย์สินหรือหลักทรัพย์ต่าง ๆ เช่น พันธบัตรรัฐบาล หุ้นทุน ที่ดิน ผู้ลงทุนย่อมหวังที่จะได้รับผลตอบแทนสูง ๆ และมีความเสี่ยงต่ำ เช่น ในกรณีที่รัฐบาลกำหนดอัตราดอกเบี้ยของพันธบัตรไว้สูง อายุของพันธบัตรไม่ยาวนานมากนัก ก็จะทำให้นักลงทุนหันมาลงทุนซื้อพันธบัตรรัฐบาลมากขึ้น

ในทางตรงกันข้าม ถ้าในช่วงใดที่อัตราดอกเบี้ยพันธบัตรต่ำ แต่อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนสูง เนื่องจากผลประกอบการของธุรกิจดี ธุรกิจก็จะจ่ายเงินปันผลแก่ผู้ถือหุ้นมากขึ้น ความต้องการลงทุนในหุ้นหรือหลักทรัพย์ของธุรกิจต่าง ๆ ก็จะมีมากขึ้น เพราะในช่วงเศรษฐกิจดีภาวะความเสี่ยงจะลดลง

๒) ค่าของเงิน หรืออำนาจซื้อของเงินในปัจจุบันจะส่งผลกระทบต่อการลงทุนอย่างมาก ในช่วงเวลาใดที่ค่าของเงินหรืออำนาจซื้อของเงินไม่เปลี่ยนแปลงมากนัก ผู้ลงทุนส่วนใหญ่ก็จะลงทุนในการซื้อพันธบัตรและหุ้นกู้ของธุรกิจที่เติบโตสูง แต่ถ้าช่วงใดที่ค่าของเงินเปลี่ยนแปลงมาก ผู้ลงทุนอาจจะหันกลับมาลงทุนในธุรกิจที่เสี่ยงมากขึ้น เช่น การลงทุนในหุ้นของธุรกิจ การลงทุนในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ ที่ดิน เพราะต้องการที่จะได้ผลตอบแทนสูง และคุ้มค่ากับความเสี่ยงเกี่ยวกับค่าของเงิน

๓) จำนวนของทรัพย์สินที่จำหน่ายในตลาด ถ้าตลาดมีทรัพย์สินต่าง ๆ ของรัฐบาล ธุรกิจ และองค์กรต่าง ๆ ออกมาจำหน่ายในตลาดมาก ก็จะจูงใจให้ผู้ลงทุนได้มีโอกาสเลือกลงทุนได้มากขึ้น และมีความประสงค์จะเข้ามาลงทุนเพิ่มขึ้น

๔) การคาดคะเนเกี่ยวกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในอนาคต ถ้านักลงทุนคาดการณ์ว่าภาวะเศรษฐกิจในอนาคตจะขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ธุรกิจต่าง ๆ จะจำหน่ายสินค้าและบริการได้มาก แนวโน้มของกำไรจะเพิ่มขึ้น นักลงทุนจึงมีความต้องการเข้าไปลงทุนซื้อหุ้นในธุรกิจที่เติบโตดีเพิ่มขึ้น เพราะคาดว่าจะได้รับเงินปันผลเพิ่มขึ้น และถ้าไม่ต้องการถือหุ้นต่อไปก็จะจำหน่ายหุ้นออกไปได้อย่างรวดเร็วและมีราคาเพิ่มขึ้น โอกาสที่จะได้กำไรก็มีมากขึ้น

๕) ปัจจัยส่วนตัวของผู้ลงทุน เช่น

๕.๑) อายุของผู้ลงทุน ผู้ลงทุนที่มีอายุน้อย เช่น อายุระหว่าง ๓๐-๔๐ ปี มักจะกล้าเสี่ยง และสนใจลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีแนวโน้มว่าเงินลงทุนงอกเงยสูง แต่ถ้าผู้ลงทุนมีอายุระหว่าง ๔๐-๕๐ ปี อาจมีการวางแผนการลงทุนเมื่อวัยเกษียณ หรืออาจสนใจลงทุนในหลักทรัพย์ที่ให้รายได้ประจำ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากภาวะทางครอบครัว แต่ถ้าผู้ลงทุนที่มีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไปมักจะพอใจลงทุนในหลักทรัพย์ที่ให้รายได้แน่นอนและมีความเสี่ยงต่ำ

๕.๒) นิสัยส่วนตัวของผู้ลงทุน ผู้ลงทุนที่มีนิสัยไม่กล้าเสี่ยงมักจะชอบลงทุนในหลักทรัพย์ที่ให้รายได้แน่นอน มีความเสี่ยงน้อย แต่ผู้ลงทุนที่มีนิสัยชอบเสี่ยงก็อาจเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ที่ให้ผลตอบแทนสูง แต่อาจมีความเสี่ยงมากกว่า

๕.๓) สภาพของครอบครัว ผู้ลงทุนที่มีครอบครัวแล้วและต้องรับผิดชอบต่อความเป็นอยู่ของครอบครัว ต้องให้การศึกษาแก่บุตร หรือเลี้ยงดูบิดามารดา ทำให้ต้องเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ที่มั่นคง ให้รายได้ที่แน่นอน ส่วนคนที่ยังโสด ไม่มีภาระครอบครัวมากนัก ก็อาจลงทุนในหลักทรัพย์ที่มีความเสี่ยงมากได้

เสริมสาระ

เปิดช่องทางการลงทุนไปกับ ตราสารหนี้และตราสารทุน

ปัจจุบันผู้มีเงินออมมีทางเลือกในการออมเงินเพิ่มมากขึ้น การลงทุนในตราสารหนี้และตราสารทุน เป็นอีกช่องทางหนึ่งในการลงทุน

ตราสารหนี้ (debt securities) คือ หลักฐานหรือสัญญาที่ผู้ต้องการเงินเป็นผู้ออก โดยระบุรายละเอียดในการกู้เงิน เช่น จำนวนเงินที่ต้องชำระคืน อัตราดอกเบี้ย วันครบกำหนด อายุตราสารหลักประกัน

ตราสารหนี้ที่ออกโดยรัฐบาลหรือรัฐวิสาหกิจเรียกว่า “พันธบัตร” ส่วนตราสารหนี้ที่ออกโดยภาคเอกชนเรียกว่า “หุ้นกู้” ซึ่งมักเป็นตราสารหนี้ระยะยาว คือ ตราสารหนี้ในตลาดทุน ส่วนตราสารหนี้ระยะสั้นหรือตราสารหนี้ในตลาดเงินมักอยู่ในรูปของตั๋วสัญญาใช้เงิน ดังนั้น ผู้ลงทุนในตราสารหนี้จึงมีฐานะเป็น “เจ้าหนี้” ซึ่งได้รับผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ย

ตราสารทุน (equity securities) เป็นตราสารที่ผู้ต้องการเงินทุนเป็นผู้ออกในรูปของหุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ และตราสารทุนอื่น ๆ โดยแบ่งทุนเป็นหุ้นหุ้นละเท่า ๆ กัน ผู้ถือหุ้นหรือผู้ลงทุนในตราสารจะมีฐานะเป็น “เจ้าของกิจการ” ตราสารทุนมีได้หลายลักษณะ ที่สำคัญ ได้แก่ หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ หน่วยลงทุน

หุ้นสามัญ (common stock) เป็นตราสารประเภทหุ้นทุน ซึ่งออกโดยบริษัทมหาชนจำกัดที่ต้องการระดมเงินทุนจากประชาชน เพื่อให้ผู้ถือหุ้นได้เข้าไปมีส่วนร่วมในธุรกิจนั้น ๆ โดยตรง ผลตอบแทนที่จะได้รับจากการถือหุ้น ก็คือ เงินปันผลจากกำไรในธุรกิจ กำไรจากการขายหุ้น ถ้าราคาหุ้นปรับตัวขึ้นและสิทธิในการจองซื้อหุ้นใหม่ในกรณีที่มีการเพิ่มทุนจดทะเบียน

หุ้นบุริมสิทธิ (preferred stock) เป็นตราสารประเภทหุ้นทุน มีข้อแตกต่างจากหุ้นสามัญ คือ หุ้นบุริมสิทธิจะได้รับสิทธิในการชำระคืนเงินลงทุนก่อนผู้ถือหุ้นสามัญ ในกรณีที่บริษัทเลิกกิจการ

ใบสำคัญแสดงสิทธิ (warrant) เป็นตราสารที่ระบุว่าผู้ถือครองจะได้รับสิทธิจองซื้อหุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ หุ้นกู้ หรือตราสารอนุพันธ์ในราคาที่กำหนดเมื่อถึงเวลาที่ระบุไว้ ใบสำคัญแสดงสิทธิมักจะออกควบคู่กับการเพิ่มทุน เป็นเทคนิคการตลาดของบริษัทผู้ออกหลักทรัพย์ในการจูงใจให้ผู้ลงทุนจองซื้อหุ้นสามัญเพิ่มทุน

⚠ สิ่งที่ต้องรู้ก่อนลงทุนในตราสารหนี้

๑. มูลค่าที่ตราไว้ คือ ราคาต่อหน่วยที่ระบุเอาไว้ในตราสาร
๒. อัตราดอกเบี้ยหน้าตัว คือ อัตราดอกเบี้ยที่ผู้ออกสัญญาว่าจะจ่ายให้ผู้ลงทุนซื้อตราสารนั้น โดยอัตราดอกเบี้ยที่ระบุอาจจะเป็นอัตราดอกเบี้ยแบบคงที่
๓. วงการจ่ายดอกเบี้ย คือ การระบุว่าจ่ายดอกเบี้ยให้กับผู้ลงทุนจำนวนกี่ครั้งต่อปี
๔. วันครบกำหนดไถ่ถอน คือ วันที่ตราสารนั้นจะหมดอายุ และผู้ลงทุนจะได้รับเงินต้นคืน
๕. ความสำคัญของวันครบกำหนดไถ่ถอนอยู่ที่ว่าจะยาวนานเพียงใด
๖. องค์กรที่ออกตราสารและอันดับเครดิต เพื่อดูความมั่นคงขององค์กรและความเสี่ยงของการลงทุน
๗. ประเภทของตราสารหนี้ เพื่อป้องกันไม่ให้อัตราดอกเบี้ยที่ลงทุนมีความเสี่ยงอย่างไร
๘. ข้อสัญญา เงื่อนไขต่าง ๆ เป็นการดูในรายละเอียดว่าผู้ออกหุ้นกู้มีเงื่อนไขอะไรเป็นพิเศษที่จะทำหรือไม่ทำบ้าง

๒.๖ การบริหารจัดการการลงทุนในภาคครัวเรือน

การลงทุนเป็นการใช้เงินออมที่ได้สะสมมาเป็นเวลานานเพื่อนำไปลงทุน เพื่อให้เกิดผลประโยชน์นอกเงย ซึ่งในการดำเนินการเพื่อลงทุนจำเป็นต้องมีระบบการบริหารจัดการที่ดี

การนำเงินออมมาใช้ในการขยายกิจการของครอบครัว เป็นช่องทางหนึ่งในการลงทุนต่อยอดทางธุรกิจ

นับตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ของการลงทุน การจัดทำแนวทางการลงทุน การวิเคราะห์และเลือกหลักทรัพย์ การประเมินผลการลงทุน ดังนี้

๑) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการลงทุนของครัวเรือน โดยผู้ลงทุนที่เป็นครัวเรือน ต้องมีการกำหนดวัตถุประสงค์ของการลงทุนก่อนว่าจะลงทุนเพื่ออะไร ยอมรับความเสี่ยงได้มากน้อยเท่าใด ฐานะการเงินของครัวเรือนเป็นอย่างไร ต้องการรายได้ประจำมาใช้จ่ายมากน้อยเพียงใด เพราะการกำหนดวัตถุประสงค์ของการลงทุนของครัวเรือนที่ชัดเจน จะทำให้สามารถเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง

๒) การจัดทำแนวทางการลงทุนของครัวเรือน หลังจากกำหนดวัตถุประสงค์ของการลงทุนแล้ว ก็ต้องกำหนดแนวทางการลงทุนที่สนองตอบต่อวัตถุประสงค์ของการลงทุน โดยเริ่มจากการตัดสินใจจัดสรรเงินลงทุนในหลักทรัพย์แต่ละประเภทในสัดส่วนมากน้อยเพียงใด เช่น จะนำเงินไปซื้อพันธบัตรรัฐบาลจำนวนเท่าไร จะนำไปซื้อหุ้นจากธุรกิจต่าง ๆ จำนวนเท่าไร หรือจะนำเงินไปซื้อหุ้นของกองทุนต่าง ๆ จำนวนเท่าไร

๓) การวิเคราะห์และเลือกหลักทรัพย์ลงทุน หลักทรัพย์ลงทุนในแต่ละธุรกิจมีหลายประเภท ซึ่งแต่ละประเภทจะมีผลตอบแทนและความเสี่ยงที่แตกต่างกัน ครัวเรือนจะเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ของธุรกิจใด ก็จำเป็นต้องศึกษาผลการประกอบการของธุรกิจ แนวโน้มของธุรกิจประเภทดังกล่าว สภาพการแข่งขัน นโยบายของธุรกิจ ตลอดจนการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ โดยครัวเรือนอาจมีการกระจายกลุ่มหลักทรัพย์ลงทุน โดยกระจายการลงทุนไปในหลักทรัพย์ของธุรกิจต่าง ๆ หลายประเภท เพื่อลดความเสี่ยงจากความเสียหายของธุรกิจประเภทใดประเภทหนึ่ง การเลือกลงทุนในหลักทรัพย์ต่าง ๆ อย่างเหมาะสม นอกจากจะทำให้รายได้เพิ่มขึ้นแล้วยังช่วยลดความเสี่ยงในการลงทุนด้วย

๔) การประเมินผลการลงทุนของครัวเรือน ครัวเรือนจะต้องมีการประเมินผลการลงทุนในกลุ่มหลักทรัพย์ต่าง ๆ ตลอดเวลา ถ้าหุ้นหรือหลักทรัพย์ใดที่มีมูลค่าลดลง ก็อาจตัดสินใจขายและนำเงินไปลงทุนในหุ้นหรือหลักทรัพย์อื่นที่มีมูลค่าเพิ่มขึ้น และมีผลประกอบการที่ดี ซึ่งจะช่วยให้รายได้และลดความเสี่ยงในการลงทุนของครัวเรือนลงได้

๒.๗ ปัญหาของการลงทุนในประเทศไทย

การลงทุนในภาคครัวเรือนและในภาคธุรกิจของประเทศ มีปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

๑) ประชากรไทยมีรายได้ต่ำ ส่วนใหญ่จะใช้รายได้ไปเพื่อการบริโภคเกือบทั้งหมด เงินที่เหลือเก็บออมจึงมีน้อย ทำให้เงินที่จะนำไปลงทุนมีน้อย ดังนั้น ประเทศไทยจึงต้องพึ่งเงินลงทุนจากต่างชาติอยู่เสมอ

๒) ประชากรส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ในด้านการลงทุน เนื่องจากการลงทุนมีหลายรูปแบบ ทั้งการลงทุนในตราสารหนี้และการลงทุนในตราสารทุน แต่ประชากรยังขาดความรู้ในวิธีการลงทุน รูปแบบของการลงทุน กระบวนการลงทุน ดังนั้น จึงมักนำเงินออมไปฝากธนาคารพาณิชย์ในรูปแบบของการฝากประจำ ซึ่งได้รับผลตอบแทนที่ต่ำกว่าการลงทุนในช่องทางอื่น ๆ ทั้งนี้ เพราะประชาชนส่วนใหญ่จะให้ความมั่นใจกับสถาบันการเงินประเภทธนาคาร เนื่องจากเงินฝากจะไม่สูญหาย ถึงแม้ว่าธนาคารนั้นจะปิดตัวลง เพราะมีรัฐบาลค้ำประกันเงินฝาก จึงมีความมั่นใจฝากเงินกับธนาคารมากกว่าจะลงทุนในรูปแบบอื่น ๆ เพราะยังไม่มีความรู้ความเข้าใจและกลัวความเสี่ยง

๓) การจำหน่ายพันธบัตรของรัฐบาลในแต่ละรุ่นมีปริมาณเงินจำกัด ทำให้ผู้ต้องการลงทุนจองซื้อได้ยาก และมักขาดข้อมูลข่าวสาร ทำให้ไม่ทราบว่ารัฐบาลจะจำหน่ายพันธบัตรเมื่อใด อันเกิดจากขาดการประชาสัมพันธ์สู่ตลาดอย่างกว้างขวาง ทำให้มีผู้ซื้อได้เฉพาะกลุ่ม ไม่ได้กระจายอย่างทั่วถึง เพราะส่วนใหญ่พันธบัตรของรัฐบาลจะเปิดขายในโอกาสพิเศษ และจำกัดวงเงิน ไม่ได้เปิดขายทั่วไป มีการจำกัดเฉพาะบางสาขา

๔) ความผันผวนของภาวะเศรษฐกิจ เช่น ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ราคาของหุ้นหรือหลักทรัพย์ลดลง ผู้ลงทุนบางคนอาจขาดทุนหรือได้รับผลตอบแทนที่ต่ำไม่คุ้มกับความเสี่ยง ดังนั้น จึงทำให้ครัวเรือนที่ขาดความรู้ไม่กล้าเข้าไปลงทุน

๕) การเข้ามาลงทุนในตลาดหลักทรัพย์หรือตลาดหุ้นในบางกรณีก็เป็นไปเพื่อเก็งกำไร ทำให้ภาพลักษณ์ของการลงทุนในสายตาของคนทั่วไปยังเห็นว่าเป็นเรื่องที่ไม่น่าจะไปลงทุนด้วย และการลงทุนในตลาดหลักทรัพย์จะมีความอ่อนไหวสูง เช่น เมื่อมีข่าวสารหรือข้อมูลที่กระทบกับคนในประเทศหรือต่างประเทศ จะทำให้หุ้นตก จึงส่งผลให้คนส่วนใหญ่ไม่กล้าเข้ามาลงทุนเพราะกลัวภาวะเสี่ยงและความไม่แน่นอน

๖) **ภาคชนบทยังมีการลงทุนน้อย** เนื่องจากครัวเรือนในชนบทส่วนใหญ่มีรายได้ต่ำ รายได้ส่วนใหญ่ใช้จ่ายเพื่อการบริโภคในชีวิตประจำวัน บางครัวเรือนก็มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย ทำให้ไม่มีเงินออมและมีภาระหนี้สิน ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีมาตรการในการเพิ่มรายได้ให้กับประชาชนในชนบทด้วยการสร้างงาน สร้างอาชีพ เพื่อเพิ่มรายได้และส่งเสริมการออม โดยการตั้งกลุ่มออมทรัพย์และนำเงินออมที่ได้ไปร่วมลงทุนผลิตสินค้าจำหน่าย เป็นการเพิ่มรายได้มากขึ้น

๓. ความสัมพันธ์ของการออมและการลงทุน

ในระบบเศรษฐกิจ การออมและการลงทุนมีความสัมพันธ์กัน กล่าวคือ การออม เป็นการเก็บสะสมเงินที่เหลืกทีละน้อยจากรายได้ที่เหลือจากการใช้จ่าย ให้พอพูนขึ้นเมื่อเวลาผ่านไป ซึ่งการออมส่วนใหญ่อยู่ในรูปของเงินฝากกับธนาคาร หรือบริษัทเงินทุน โดยได้รับดอกเบี้ยเป็นผลตอบแทน การลงทุน เป็นการนำเงินออมที่เก็บสะสมไปสร้างผลตอบแทนที่สูงกว่าการออมโดยการลงทุน ในพันธบัตรรัฐบาล หรือหลักทรัพย์ต่าง ๆ ซึ่งจะได้รับผลตอบแทนในรูปของดอกเบี้ย เงินปันผล และกำไร ตามประเภทของหลักทรัพย์ที่ลงทุน สำหรับการออมและการลงทุน สามารถเปรียบเทียบได้ ดังนี้

ตารางเปรียบเทียบการออมกับการลงทุน

การออม		การลงทุน	
การสะสมเงินเพื่อให้พอพูนไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน ยามชรา หลังเกษียณจากการทำงาน	← วัตถุประสงค์ →	การสะสมเงินให้เพิ่มพูนต่อเนื่องในระยะยาว	
ฝากเงินกับธนาคารพาณิชย์ บริษัทเงินทุน สหกรณ์ออมทรัพย์	← วิธีการสะสม →	ลงทุนในพันธบัตรรัฐบาล หุ้นกู้ กองทุนรวม กองทุนสำรองเลี้ยงชีพ ทองคำ อสังหาริมทรัพย์	
ดอกเบี้ย	← ผลตอบแทน →	ดอกเบี้ย เงินปันผล กำไรหรือขาดทุนจากการลงทุน	
ความเสี่ยงต่ำเพราะเงินฝากธนาคารพาณิชย์มีกองทุนประกันเงินฝากค้ำประกัน	← ความเสี่ยง →	มีความเสี่ยงมากน้อยตามประเภทและลักษณะของหลักทรัพย์ที่ลงทุน	
มีสภาพคล่องสูง	← ข้อได้เปรียบ →	ได้รับผลตอบแทนในระยะยาวสูงกว่า	
ผลตอบแทนจากดอกเบี้ยเงินฝากต่ำ	← ข้อเสียเปรียบ →	มีโอกาสขาดทุนจากการลงทุนได้	

กล่าวได้ว่าการออมกับการลงทุนมีความสัมพันธ์กัน เพราะการเก็บออมเงินอย่างเดียวไม่ได้ทำให้เงินเหล่านั้นเพิ่มมูลค่า หรือการฝากเงินกับธนาคารอย่างเดียวอาจไม่ได้ผลตอบแทนที่มากพอ ดังนั้น การนำเงินออมไปลงทุนจะเป็นการสร้างผลตอบแทนให้เพิ่มขึ้นได้ แต่ทั้งนี้ในการลงทุนจะต้องมีการศึกษาข้อมูลและความเสี่ยงในการลงทุนให้ดีก่อน เพื่อป้องกันการสูญเสียเงินออม และทำให้มีโอกาสได้ผลตอบแทนสูงขึ้น

ปัจจุบันการออมของคนไทยยังมีข้อจำกัด เนื่องจากรายได้ของคนไทยมีจำกัดและขาดการวางแผนการใช้เงินอย่างรัดกุม ทำให้เกิดช่องว่างของการออม กล่าวคือ บางครัวเรือนมีเงินออมน้อยหรือไม่มีเงินออม ในขณะที่บางครัวเรือนมีเงินออมมาก ครัวเรือนที่มีเงินออมน้อยจะส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตประจำวันและความมั่นคงในการดำรงชีวิต ทำให้ต้องประสบกับปัญหาหนี้สินและขาดคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้น จึงควรให้ความสำคัญกับการออมและนำเงินออมส่วนหนึ่งไปลงทุนเพื่อให้เงินออมเหล่านั้นเพิ่มพูนขึ้น สร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิต

❓คำถาม ประจำหน่วยการเรียนรู้

๑. การออมเงินมีความสำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินชีวิตของเราอย่างไร
๒. การออมเงินให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้สามารถทำได้อย่างไร
๓. การลงทุนมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจอย่างไร
๔. หากนักเรียนต้องการลงทุน นักเรียนคิดว่าจะลงทุนโดยวิธีใด เพราะอะไร
๕. การลงทุนที่ดีควรมีลักษณะอย่างไร

กิจกรรม การเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)

นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

๑. กำหนดเป้าหมายการออมของตนเองในระยะเวลา ๑ เดือน จากนั้นวางแผนการออมเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้
๒. ปฏิบัติตนเพื่อการออมเงินตามแผนที่กำหนดไว้ โดยจดบันทึกการออมของตนเองในแต่ละวันลงในบัญชีรายรับ-รายจ่าย
๓. เมื่อครบ ๑ เดือน ให้นำผลการออมของตนเองมาวิเคราะห์ว่าการออมของตนเองเป็นอย่างไร ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ อย่างไร
๔. แบ่งกลุ่มตามความเหมาะสม แล้วร่วมกันเลือกการลงทุน ๑ อย่าง จากนั้นร่วมกันสืบค้นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการลงทุนจากแหล่งต่าง ๆ
๕. นำข้อมูลที่ได้จากการสืบค้นมาร่วมกันวิเคราะห์โดยการพูดคุยแสดงความคิดเห็น แล้วสรุปแผนการลงทุนโดยนำเสนอด้วยวิธีต่าง ๆ ที่น่าสนใจ

สมรรถนะสำคัญสำหรับผู้เรียน

ความสามารถด้าน	☒ การสื่อสาร
☒ การคิด	☐ การแก้ปัญหา
☒ การใช้ทักษะชีวิต	☒ การใช้เทคโนโลยี